

Duygusal İştah Anketi'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenilirliği, Beden Kitle İndeksi ve Duygusal Şemalarla İlişkisi

Başak DEMİREL¹, K. Fatih YAVUZ², M. Emrah KARADERE³, Yasir ŞAFAK⁴,
M. Hakan TÜRKÇAPAR⁵

¹Uzm. Dr., Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Konya

²Uzm. Dr., Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Psikiyatri Kliniği

³Uzm. Dr., Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği

⁴Uzm. Dr., Dışkapı YB Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği

⁵Prof. Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı

Özet

Amaç: Bu çalışmada yeme davranışı ve duygu ilişkisini değerlendirilmek için geliştirilmiş olan "Duygusal İştah Anketi"nin (DİA) Türkiye örneklemini için geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması amaçlanmıştır. DİA'nın duygusal şemalarla ve beden kitle indeksi ile ilişkisi de araştırılmıştır.

Yöntem: Gönüllü üniversite öğrencileri ve sağlık çalışanları arasında 196 kişi çalışmaya alınmıştır. Araştırmaya alınma kriterlerini karşılayan gönüllülerden önce sosyo-demografik veri formunu doldurmaları istendi. DİA Türkçe formu, ölçeğin geçerlik açısından değerlendirilebilmesinde kullanılmak üzere daha önce Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılmış olan Yeme Tutumu Testi (YTT) ve Leahy Duygusal Şema Ölçeği (LDŞÖ) verildi. DİA'nın güvenilirliğini saptamak amacıyla test-tekrar test yönteminin gerektirdiği üzere ölçek, katılımcıların bir bölümüne 1 ay sonra tekrar verildi.

Bulgular: DİA'nın güvenilirlik çalışması için; ölçeğin iç tutarlılığı (Cronbach alfa $r=0.730$), madde-toplam puan korelasyonu (0,195-0,883), maddeler arası korelasyon katsayıları (0,141-0,725) ve test-tekrar test güvenilirliği değerlendirilmiş, DİA'nın yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu gösterilmiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği için hesaplanan Pearson korelasyon katsayıları DİA'nın yüksek düzeyde güvenilirliğine kanıt oluşturmuştur. DİA'nın olumsuz toplam puanı ve Beden kitle indeksi (BKİ) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0.01$). DİA olumlu toplam puanı ile BKİ arasında ise ters yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p < 0.01$). Leahy Duygusal Şema Ölçeği (LDŞÖ) alt-boyutları puanları ile DİA alt boyut puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir ($p < 0.05$, $p < 0.01$).

Sonuç: Çalışmamızdan elde ettiğimiz veriler DİA'nın duygusal yemek yemenin değerlendirilmesinde Türkiye örneklemini için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermiştir. (**Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi 2014; 3: 171-181**)

Anahtar Kelimeler: Duygu, iştah, yeme davranışı

Abstract

The Emotional Appetite Questionnaire (EMAQ)'s Reliability And Validity and Relationship with Body Mass Index and Emotional Schemas

Objective: In this study we aimed to implement the reliability and validity analyses of Emotional Appetite Questionnaire (EAQ) in Turkish sample, which has been developed for evaluating relationship between eating behavior and emotion. In addition we aimed to investigate the relationship between EAQ and emotional schemas and body mass index.

Method: 196 university students and hospital staff voluntarily included to our study. Participants firstly asked to complete the socio-demographic data form. Turkish form of the EAQ, Eating Attitudes Test (EAT) and the Leahy Emotional Schema Scale (LESS) was given to criteria met participants. To determine the reliability of the scale as required by test-retest method, participants were given a section again after 1 month.

Results: For reliability analysis of Turkish version of EAQ (TEAQ); internal consistency (Cronbach alfa $r=0.730$), item-total score correlations (0,195-0,883), inter-item correlations (0,141-0,725) and test-retest reliability were assessed and it has shown to be that TEAQ has a high level of internal consistency. Pearson correlation coefficients were calculated for test-retest reliability analysis of TEAQ and obtained high degree evidence. Significant positive correlations ($p < 0.01$) determined between negative total scores of TEAQ and BMI scores. In addition significant negative correlations ($p < 0.01$) determined between positive total scores of TEAQ and BMI scores. Between Leahy Emotional Schema Scale (LESS) sub-dimensions scores and TEAQ sub-dimensions scores, significant negative relationships were obtained ($p < 0.05$, $p < 0.01$).

Conclusion: As a result of the present study, DİA has showed that is a reliable and valid measurement tool for the evaluation of emotional eating in our data sample of Turkey. (**Journal of Cognitive Behavioral Psychotherapy and Research 2014; 3: 171-181**)

Key Words: Emotion, appetite, feeding behavior

AMAC

Yeme bozukluklarının toplumda görülme sıklığı gün geçtikçe artmakta ve giderek daha ciddi bir sorun haline gelmektedir. Psikopatolojik özelliklerle yeme bozuklukları arasındaki bağ literatürde geniş yer bulmakta, obezite ile ilgili çalışmalara bakıldığında ise obez kişilerin özellikleriyle ilgili çalışmaların çelişkili sonuçlar verdiği görülmektedir (Molinari ve Razzoni 1997).

Aşırı kilolu insanların anksiyete, depresif duygudurum, öfke ve diğer olumsuz duygular ile baş etme için yemek yeme davranışı sergileyebilecekleri ileri sürülmektedir (Kaplan HI ve ark. 1957). Olumsuz duygular ile baş etme amacıyla gerçekleştirilen bu yemek yeme fenomeni “duygusal yemek yeme” olarak adlandırılmaktadır (Bruch 1973). “Gerçek açlık” ile duyguların yönlendirdiği yemek yeme isteği arasındaki fark incelenmelidir ve yemek yeme üzerinde olumsuz duyguların açlık ve doyumdan daha fazla etkiye sahip olduğu vurgulanmalıdır. Bruch’a göre olumsuz duygular ile baş etme amacıyla ortaya çıkan bir yemek yeme davranış paterni obezite ile sonuçlanabilir (Bruch 1973). Duygusal yemek yeme yaklaşımının (Bruch 1973, Slochower 1983) 2 temel varsayımı vardır: birincisi, olumsuz duygular yemek yeme motivasyonunu artırır (yoğun bir aşırma ile yaşanır) ve sonuç olarak yemek yemeyi indükler. İkinci varsayım ise yemek yeme davranışının olumsuz duyguların yoğunluğunu azaltmasıdır. Duygudurumu ve duyguları regüle etmek için yemek yeme sık rastlanılan bir durumdur ve klinik popülasyon ile sınırlı değildir (Macht ve Simons 2000). Bu bulgular birinci varsayımı destekler, olumsuz duygular yemek yeme motivasyonunu artırır. İkinci varsayımı (yemek yeme davranışı olumsuz duygunun yoğunluğunu azaltır) destekleyen çalışmalarda vardır. Örneğin Pines ve Gal (1977) öğrencilere bir sınav boyunca sandviç vermiş ve sandviç almayan kontrol grubu ile kıyaslandığında, yemek yiyen öğrencilerin kaygı düzeylerinde anlamlı derecede azalma saptanmıştır.

Laboratuvar ortamında duygusal yeme davranışı üzerine araştırmalar yapmak zordur. Bu bireyler doğal yemek yeme paternlerini göstermekten çekinebilirler ve özellikle yalnızken ve gözlenmiyorken yoğun duygu yaşantısı doğrultusunda yemek yerler. Bunun içindir ki duygusal yemek yeme ile ilgili bilgilerin çoğu klinik gözlemlere dayanır ve normal klinik popülasyonda daha çok anket çalışmaları yapılır.

Duygusal yemeyi ölçmek için çeşitli anketler geliştirilmiştir (Van Strien ve ark. 1985). Bununla birlikte neredeyse tüm anketler olumsuz duygulara

odaklanmıştır (Geliebter ve Aversa 2003). Örneğin Dutch Yeme Tutumu Ölçeği (DYTÖ) yoğun ve olumsuz olarak tanımlanan duyguları içerir (Van Strien ve ark. 1986). Duygusal durumları duygulardan açıkça ayırmak mümkün olmasa da DYTÖ’nün bazı maddeleri durumsal kabul edilebilir. Yine Duygusal Yemek Yeme Ölçeği (DYYÖ) 25 olumsuz veya hoş olmayan duyguyu içerir (Nolan ve ark. 2010). DYYÖ yakın zamanlarda bazı olumlu duyguları içerecek şekilde genişletilmesine (Kenardy ve ark. 2003) rağmen, duygusal durumları içermez ve henüz geçerlik çalışması tamamlanmamıştır.

Hem olumlu hem olumsuz duyguların rolünü yüksek ve düşük beden kitle indeksi durumlarında değerlendirmek için Nolan ve arkadaşları (Nolan ve ark. 2010); Duygusal İştah Anketini geliştirmişler ve güvenilirlik analizleri doğrultusunda iç tutarlılığını göstermişler. Ancak geçerlik analizlerini tamamlamamışlardır. Bu araştırmalarında yazarlar her zamanki yeme alışkanlıkları karşılaştırıldığında yüksek kilolu katılımcıların düşük kilolu katılımcılara göre olumsuz durumlarda daha fazla yemek yediğini saptamışlar, beklenmedik bir şekilde ise düşük kilolu katılımcıların olumlu duygular yaşantıladıklarında daha fazla yemek yeme davranışı sergilediklerini tespit etmişlerdir.

Ölçeğin özgün adı “Emotional Appetite Questionnaire” şeklindedir. 22 maddeden oluşan ölçek likert tipi 9’lu puanlama sistemine göre tasarlanmıştır. Duygusal yemek yemeyi değerlendirmeyi amaçlayan ölçekte katılımcılar her bir maddedeki ifadelerin iştahlarını etkileme düzeyini daha az (1-4), aynı(5) ve daha fazla(6-9) şeklinde puanlamaktadırlar. Duygusal yemek yemenin varlığı olumsuz/olumlu duygularda(14 madde) ve olumsuz/olumlu durumlarda (8 madde) değerlendirilmektedir. Olumsuz duygular ve olumsuz durumların puanlarının toplanması ile DİA Olumsuz toplam puanı ve olumlu duygular ve olumlu durumların puanlarının toplanması ile DİA Olumlu toplam puanı elde edilmektedir. Duygusal yemek yemeyle ilgili herhangi bir kesme puanı olmayan ölçek hangi duygularda ve durumlarda özellikle duygusal yemek yemenin var olabileceğini değerlendirmektedir.

Bu çalışmanın amacı, hem olumlu hem de olumsuz duygularla ilgili maddeleri içeren ve bireylerde yeme davranışlarının yaşantılanan duygularla ilişkisinin değerlendirilmesi amacı ile geliştirilen Duygusal İştah Anketini’nin Türkiye örneğinde uygulanabilirliğinin değerlendirilmesidir. Bu doğrultuda ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin olup olmadığı araştırılacak ve Türkiye şartlarında kullanıma elverişliliği incelenecektir.

YÖNTEM

Çalışma deseni ve örneklem

Nisan 2010'da yayınlanan Duygusal İştah Anketi Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına başlamadan önce araştırmanın birinci ismine (Laurence J. Nolan) elektronik posta yoluyla ulaşıldı ve kendisinden izin alındı. Çeviri işleminde iyi derecede İngilizce bilen üç araştırmacı ölçeği Türkçeye çevirdikten sonra ölçek yeniden İngilizceye çevrildi. Elde edilen üç Türkçe anketteki maddeler karşılaştırıldı ve aynı çeviriye sahip maddeler belirlendi. Aynı çeviriye sahip maddeler ve farklı çeviriye sahip maddelerin her bir çeviri şekli yeniden uzmana verilerek tekrar İngilizceye çevrildi. İngilizce çeviri orijinal ölçek ile karşılaştırılarak bir birine en yakın çeviriler ile Türkçe anketin son şekli oluşturuldu. Ölçeğin özgün çalışmasında üniversite öğrencileri ve çalışanları ile çalışılmıştı, Türkçe formun geçerlik ve güvenilirlik çalışması için de Üniversite öğrencileri ve gönüllü hastane çalışanı katılımcıları ile yapıldı. Araştırmaya 216 gönüllü katılmıştır. Cevapları tam olan 196 gönüllünün verileri incelenmiş, cevapları tamamlamayan 20 gönüllünün verileri çalışmaya katılmamıştır. Veri toplama, 2011 yılı Mart-Nisan ayları arasında gerçekleşti. Çalışmaya katılma kriterleri; 18 yaş üstü olmak, okuma yazma bilmek ve katılım için gönüllü olmak şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmamızda Duygusal İştah Anketi'nin geçerliliğinin analizinde Yeme Tutumu Testi ve Leahy Duygusal Şema Ölçeği kullanılmıştır. Yeme Tutumu Testi bireyin işlevini bozacak derecede artmış olan yeme davranışlarını değerlendirdiği için araştırmamızda kullanılmıştır. Böylece yeme davranışını duyguların etkilediğini göstermeyi amaçlayan duygusal iştah anketinin bu durumu ne kadar başarıyla gösterebildiği iki ölçek arasındaki ilişki ile değerlendirilebilir. Yine duygu yaşantılarına yönelik bireyin kaçınma veya kabullenme tarzı tutumlarının değerlendirildiği duygusal şema ölçeği kullanılarak duygusal iştah anketinin benzer ölçek geçerliliğinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Duyguların kabul edilmesi yerine duygulardan kaçınma amaçlı veya duyguların doğrultusunda davranış sergileme gibi tutumlar, yeme davranışı üzerinde etkili olabilmektedir.

Veri toplama araçları

Duygusal İştah Anketi (DİA): Duygusal iştah anketini Nolan ve arkadaşları (Nolan ve ark. 2010) geliştirmiştir. Duygusal yemek yemeyi değerlendirmeyi amaçlayan ölçekte katılımcılar her bir maddedeki ifadelerin iştahlarını etkileme düzeyini daha az (1-4), aynı (5) ve daha fazla (6-9) şeklinde puanlamaktadırlar. Duygusal

yemek yemenin varlığı olumsuz/olumlu duygularda (14 madde) ve olumsuz/olumlu durumlarda (8 madde) değerlendirilmektedir. Olumsuz duygular ve olumsuz durumların puanlarının toplanması ile DİA Olumsuz toplam puanı ve olumlu duygular ve olumlu durumların puanlarının toplanması ile DİA Olumlu toplam puanı elde edilmektedir. Duygusal yemek yemeye ilgili herhangi bir kesme puanı olmayan ölçek hangi duygularda ve durumlarda özellikle duygusal yemek yemenin var olabileceğini değerlendirmektedir.

Yeme Tutumu Testi (YTT): Başta anoreksiya nevroza olmak üzere yeme bozukluğu düşündürilecek tutumları değerlendirebilmek amacıyla (Garner ve Garfinkel 1979) geliştirilmiştir. Test 40 maddelik bir kendini değerlendirme ölçeği olup, altı dereceli Likert tipinde yanıtlanmakta ve 11 ile 70 yaşları arasındaki kişilere uygulanabilmektedir. Klinik değerlendirmede daha ayrıntılı bilgi sağladığı gibi, tedavi sonucu ortaya çıkan değişiklikleri de belirleyebilmektedir. Öte yandan ölçek, yüksek risk oluşturan topluluklarda yeme bozukluklarını belirlemek için bir tarama aracı olarak da kullanılmaktadır. Türkiye'de ölçeğin geçerlik - güvenilirlik çalışması Savaşır ve Erol (1989) tarafından yapılmıştır.

Leahy Duygusal Şema Ölçeği (LDSÖ): Robert L. Leahy tarafından geliştirilen (Leahy 2002) ölçeğin orijinal adı "Leahy Emotional Schema Scale" şeklindedir. LDSÖ'nün içeriğini; kişinin duyguları hakkındaki inançlarını ve duygularıyla nasıl başa çıktıklarını belirlemeye yönelik ifadeler oluşturur. Özgün form; toplam 50 maddeden ve her biri 2 ila 7 maddeden oluşan 14 alt boyuttan oluşmaktadır. Katılımcı her bir maddedeki ifadeleri okuduktan sonra bunun kendilerine ne kadar uyduğunu 1 (benim için hiç geçerli değil) ile 6 (benim için çok geçerli) arasında işaretlerler. Ölçeğin toplam puan skorlaması bulunmamakta, daha ziyade alt boyutlardaki eğilimler dikkate alınmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Yavuz (2011) tarafından yapılmıştır.

İstatistiksel Analiz

Deneklerden toplanan veriler SPSS 13.0 versiyonu kullanılarak istatistiksel analize tabi tutulmuştur. DİA Türkçe formu güvenilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla Cronbach alfa katsayısı, madde-toplam puan ve test-tekrar test analizleri hesaplanmıştır. DİA'nın faktör analizine uygunluğu için, Bartlett'in küresellik testi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunluğu ölçümü kullanılmıştır (Bartlett 1954, Kaiser 1974). Bartlett'in küresellik testi, uygunluk için $p < 0.05$ değerini gerekli görmektedir. KMO ölçüm değerleri ise 0 ila 1 aralığındadır ve faktör analizi için

0.6 değerini gerekli görmektedir (Tabachnick ve Fidell 2001). Faktör analizi için, Temel Bileşenler Analizi ve Varimax rotasyonu kullanılmıştır. Yakınsak ve ıraksak geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla DİA alt ölçek puanlarının YTT, LDŞÖ puanları ve BKİ arasındaki ilişkileri Pearson korelasyon analizi yöntemi ile incelenmiştir. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmamızda elde edilen verilerin normallik, doğrusallık ve örneklem varyanslarının homojenliği test edildi, aşırı işaretlemeler tespit edildi ve araştırmadan çıkarıldı ve örneklemin dağılımının homojenlik derecesinin araştırma için yeterli olduğu anlaşıldıktan sonra ileri analizlere geçildi.

Tanımlayıcı istatistik

Çalışmaya katılanların % 42.3'ü (83) erkek % 57.7'si (113) kadındı. Yaş ortalaması 21.50 ± 3.78 ve yaş aralığı 18-48 idi. Katılımcıların % 66.7'sinin (128) bekar, % 31,3'ünün (60) ise evli olduğu tespit edildi. 3

kişi (% 1.5) birlikte yaşadığını 1 kişi de (% 0.5) ayrı yaşadığını belirtti. 4 katılımcı ise medeni durumunu belirtmedi. Katılımcılarda BKİ 16-39 arasında değişmekteydi (ort. $23,87 \pm 4.047$).

Güvenirlğe İlişkin Bulgular

Çalışmamızda güvenilirlik ölçümleri için; iç tutarlılık, madde analizi ve test-tekrar test analizleri yapılmıştır. DİA'nın iç tutarlılık analizi için Cronbach Alfa güvenilirlik analizi tekniği kullanılmıştır. T1 zamanında doldurulan 225 test analize alınmış, tam olarak puanlanan 196 test üzerinden sonuç elde edilmiştir. Tüm test için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı $r=0.730$ olarak saptandı.

Madde analizi için madde-toplam puan korelasyonu yöntemi kullanılmıştır. Çalışmamızda maddelerin toplam puan korelasyonları 0,195 (DİA5) ila 0,883 (DİA12) arasında hesaplanmıştır. Toplam puan korelasyonlarının istenilir seviyede olması ölçekte madde düzeltilmesine ihtiyaç olmadığını göstermiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Duygusal İştah Anketi Türkçe Formu (DİA) Madde-Toplam Puan Korelasyonu.

DİA	DYYND	DYYPD	DYYNO	DYYPO	NT	PT
Madde 1	0,612**				0.595**	
Madde 2	0.587**				0.526**	
Madde 3		0.612**				0.583**
Madde 4	0.627**				0,566**	
Madde 5	0.271*				0.195*	
Madde 6		0.787**				0.707**
Madde 7	0.617**				0.612**	
Madde 8	0.524**				0.482**	
Madde 9	0.698**				0.668**	
Madde 10	0.466**				0.471**	
Madde 11		0.807**				0.766**
Madde 12		0.883**				0.826**
Madde 13	0.488**				0.481**	
Madde 14		0.376**				0.357**
Madde 15			0.687**		0.644**	
Madde 16			0.665**		0.609**	
Madde 17			0.630**		0.429**	
Madde 18				0.716**		0.457**
Madde 19			0.580**			
Madde 20				0.684**		0.569**
Madde 21			0.644**			
Madde 22				0.677**		0702**

(DYYND: Duygusal Yemek Yeme Negatif Duygu, DYYPD: Duygusal Yemek Yeme Pozitif Duygu, DYYNO: Duygusal Yemek Yeme Negatif Olay, DYYPO: Duygusal Yemek Yeme Pozitif Olay, NT: Negatif Toplam, PT: Pozitif Toplam)

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

DİA'nın güvenilirliğini belirlemeye yönelik bir diğer test olarak test-tekrar test yöntemi kullanılmış, bu işlem için katılımcılardan rastgele seçilmiş 25 kişiye 30 gün sonra DİA yeniden uygulanmıştır. Maddeler arasındaki test-tekrar test korelasyon katsayıları ölçek maddeleri için 0.51 (DİA20) ile 0.88 (DİA5) arasında saptanmıştır ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$) (Tablo 2).

Tablo 2. Test-tekrar test ve korelasyon karşılaştırmaları.

T1/T2 Korelasyonu		T1/T2 Korelasyonu	
Madde 1	0.650	Madde 12	0.648
Madde 2	0.742	Madde 13	0.813
Madde 3	0.587	Madde 14	0.549
Madde 4	0.628	Madde 15	0.732
Madde 5	0.882	Madde 16	0.698
Madde 6	0.634	Madde 17	0.587
Madde 7	0.547	Madde 18	0.671
Madde 8	0.721	Madde 19	0.821
Madde 9	0.645	Madde 20	0.510
Madde 10	0.576	Madde 21	0.632
Madde 11	0.734	Madde 22	0.656

($p<0.01$)

üzerinde olan 7 faktör saptanmasına rağmen Scree plot grafiğinde DİA'nın 2 faktörlü yapıya sahip olduğu saptandı.

İki faktörlü yapının faktör rotasyonu varimax yöntemiyle yapılmış ve ölçek maddelerinin bir tanesinin ('kaygılı' durumu ifade eden 5. Madde) her iki faktörde de yüklenmediği saptanmıştır (Tablo 3).

DİA'nın 22 maddesi arasındaki ilişkilerin incelenmesi için Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi tekniği kullanılmıştır ve maddeler arasında seçici ilişkiler elde edilmiştir. Anlamlı olan korelasyon katsayıları 0.141 ile 0.725 arasında değişmiştir ve bu katsayılar $p<0.05$ ve $p<0.01$ düzeyinde anlamlı olmuştur (Tablo 4).

Geçerlik analizi için DİA olumsuz alt-ölçek ve toplam puanları ile YTT puanları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon tekniği ile incelenmiştir (tablo 4). Tablo 4'te de görüldüğü gibi DİA'nın olumsuz duygu alt-ölçeği ve olumsuz toplam puan ortalamaları ile YTT toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel

Geçerliğe İlişkin Bulgular

Yapısal Geçerlik

DİA'nın yapısal geçerliliğinin analiz edilmesi için temel bileşenler yöntemi ve Varimax dönüştürmesi uygulanmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin örneklem uygunluğu ($r=0.78$, $p<0.001$) faktör analizi için uygunluğu ortaya koymuştur (Barlett ki-kare=1255,27; $p<0.001$). Faktör çıkarılma amacıyla 'eigenvalue' değeri 1'in

olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.01$). DİA olumsuz durumlar alt-ölçeği ile YTT toplam puan ortalamaları arasında ise negatif bir ilişki saptanmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p=0.07$). Yine geçerlik analizi için DİA ölçeğinin olumlu alt-ölçek puanları ve olumlu toplam puanı ile YTT puanları arasında ilişkiler incelenmiştir (tablo 5). Sonuçlara göre DİA olumlu puanlarıyla YTT toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.01$).

Duygusal Şemalarla İlişkiler

Duygusal yemek yeme davranışlarının bireylerin duygularına yönelik bilişsel şemaları ve davranışsal paternleriyle ilişkisinin analiz edilmesi amacıyla DİA'nın, Leahy Duygusal Şema Ölçeği'nin (LDŞÖ) olumsuz şemaları içeren alt-boyutları ile korelasyonları incelendi. Analiz sonuçlarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir (Tablo 6). LDŞÖ duygulara karşı zayıflık, akılcılık, duygulardan

Tablo 3. Duygusal İştah Anketi Türkçe Formu iki faktörlü analiz için Döndürülmüş bileşenler matrisi ve varimax rotasyonu

Maddeler	Bileşen	
	1	2
Durum1	,693	
Duygu 9	,683	
Duygu7	,647	
Durum2	,631	
Duygu1	,582	
Durum7	,536	
Duygu4	,531	
Duygu10	,513	
Duygu8	,509	
Duygu13	,474	
Duygu2	,472	
Durum3	,469	
Durum5	,379	
Duygu12		,867
Duygu11		,783
Durum8		,716
Duygu6		,701
Duygu3		,612
Duygu14		,596
Durum6		,531
Durum4		,301
Duygu5		

Çıkarım metodu: Temel Bileşenler Analizi. Döndürme metodu: Varimax ve KaiserNormalizasyonu

kaçınma ve ruminasyon alt-boyutları puanlarının DİA olumsuz duygu, olumsuz durum, olumsuz toplam alt boyutlarıyla negatif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir ($p<0.05, p<0.01$). Yine LDSÖ alt-boyutları ile BKİ arasındaki ilişkiler incelendiğinde duygulardan kaçınma boyutunda negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

BKİ ile İlişkiler

DİA'nın olumsuz toplam puanı ve BKİ arasında ölçülen özgün çalışmada olduğu gibi pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.01$). Ek olarak yine özgün çalışmada olduğu gibi DİA olumlu toplam puanı ile BKİ arasında ters yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p<0.01$). YTT toplam puanı ile BKİ arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmış ancak bu ilişki derecesi DİA alt-ölçekleri ile karşılaştırıldığında daha zayıf derecede olmuştur ($p<0.05$).

Cinsiyet Etkisi

DİA alt-ölçek puanların cinsiyete göre değişip değişmediği çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) ile incelenmiştir. Örneklemenin MANOVA için uygun olup olmadığı test edilmiş, analiz sonucunda Wilks' Lambda anlamlı bulunmamıştır ($0.94, >0.05$). Bu sonuç cinsiyetin alt-boyut puanlarına anlamlı derecede etkili olmadığını göstermektedir.

TARTIŞMA

Yemek yeme davranışının klinik ilgi odağı oluşturan (anoreksiya nervroza, bulimiya nervroza, obezite vb.) durumlarda analiz edilmesi klinik müdahalelerin içeriği başta olmak üzere birçok alanda faydalı veriler sağlayabilecektir. Bu bağlamda yeme davranışının

Tablo 5. Duygusal i ştah anketi'nin çalışmada kullanılan diğer ölçekler ile korelasyonları.

	DYYND	DYYPD	DYYNO	DYYPO	NT	PT	BKİ	YTT
DYYND	1							
DYYPD	-0,13	1						
DYYNO	,576(**)	-0,083	1					
DYYPO	-0,001	,538(**)	0,071	1				
NT	,936(**)	-0,126	,827(**)	0,03	1			
PT	-0,093	,931(**)	-0,029	,809(**)	-0,077	1		
BKİ	,175(*)	-,255(**)	,173(*)	-,140(*)	,195(**)	-,230(**)	1	
YTT	-,190(**)	,251(**)	-0,128	,197(**)	-,186(**)	,259(**)	-,180(*)	1

(DYYND: Duygusal Yemek Yeme Negatif Duygu, DYYPD: Duygusal Yemek Yeme Pozitif Duygu, DYYNO: Duygusal Yemek Yeme Negatif Olay, DYYPO: Duygusal Yemek Yeme Pozitif Olay, NT: Negatif Toplam, PT: Pozitif Toplam, BKİ: Beden Kitle İndeksi, YTT: Yeme Tutum Testi)

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 4. Duygusal iştah anketinin maddeleri arasındaki ilişkiler.

	EDY1	EDY2	EDY3	EDY4	EDY5	EDY6	EDY7	EDY8	EDY9	EDY10	EDY11	EDY12	EDY13	EDY14	EDR1	EDR2	EDR3	EDR4	EDR5	EDR6	EDR7	EDR8	
EDY1	1																						
EDY2	,545(**)	1																					
EDY3	-0,124	-0,119	1																				
EDY4	,336(**)	,446(**)	-0,063	1																			
EDY5	-0,059	-0,003	0,032	0,076	1																		
EDY6	-,145(*)	-0,064	,378(**)	-0,117	0,102	1																	
EDY7	,315(**)	,215(**)	0,046	,306(**)	0,036	-0,043	1																
EDY8	,190(**)	0,084	-0,091	0,08	0,027	0,004	,442(**)	1															
EDY9	,319(**)	,286(**)	0,019	,371(**)	0,063	-,158(*)	,398(**)	,379(**)	1														
EDY10	,164(*)	0,006	0,079	0,126	0,039	-0,092	,259(**)	,334(**)	,333(**)	1													
EDY11	-,173(*)	-0,107	,373(**)	-0,088	0,035	,590(**)	-0,023	-0,139	-0,021	-0,056	1												
EDY12	-,313(**)	-,211(**)	,451(**)	-,152(*)	0,064	,629(**)	-0,094	-0,138	-0,027	0	,725(**)	1											
EDY13	0,098	0,115	0,035	,213(**)	0,024	0,031	,198(**)	,246(**)	,316(**)	,197(**)	0,117	,155(*)	1										
EDY14	-,252(**)	-,160(*)	,199(**)	-0,065	0,038	,333(**)	-0,006	-0,081	-0,075	0,115	,343(**)	,474(**)	0,026	1									
EDR1	,330(**)	,192(**)	,141(*)	,247(**)	0,082	-0,062	,378(**)	,279(**)	,379(**)	,377(**)	-0,068	-0,029	,262(**)	-0,041	1								
EDR2	,407(**)	,352(**)	0,056	,260(**)	-0,028	-0,018	,318(**)	,277(**)	,293(**)	,230(**)	-0,067	-0,009	,199(**)	-0,02	,430(**)	1							
EDR3	0,104	0,015	0,059	0,032	0,041	-0,032	,213(**)	0,108	,182(*)	,288(**)	0,083	0,04	,198(**)	0,072	,447(**)	,310(**)	1						
EDR4	-0,014	-0,012	,154(*)	,147(*)	0,008	,174(*)	0,016	-0,021	0,06	0,036	,205(**)	,165(*)	0,046	0,107	0,069	-0,043	0,069	1					
EDR5	,221(**)	,159(*)	-0,104	,210(**)	-0,057	-,167(*)	,216(**)	0,094	,255(**)	0,04	-0,104	-193(**)	0,138	-0,115	,175(*)	0,085	,153(*)	,269(**)	1				
EDR6	-0,101	-0,128	,217(**)	0,03	-0,004	,208(**)	0,051	-0,086	-0,028	0,033	,370(**)	,362(**)	0,054	,308(**)	-0,04	-0,013	0,048	0,139	-1,60(*)	1			
EDR7	,179(*)	0,128	0,042	,198(**)	0,062	-0,122	,268(**)	0,139	,269(**)	,259(**)	0,048	-0,084	,303(**)	-0,025	,262(**)	,277(**)	,341(**)	0,131	,227(**)	0,105	1		
EDR8	-0,098	0,113	,431(**)	-0,053	-0,008	,410(**)	-0,039	-0,018	-0,082	0,095	,439(**)	,551(**)	,182(*)	,376(**)	0,071	0,026	0	,204(**)	-0,107	,339(**)	-0,012	1	

DY: duygular, DR: durum, * p<0,05, **p<0,01

Tablo 6. Duygusal İştah Anketi, Leahy Duygusal Şema Ölçeği (LDŞÖ) Bazı Alt-Boyutları ve Beden Kitle İndeksi (BKİ) Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

LDŞÖ alt-boyut		NT	PT	DYYPO	DYYNO	DYYPD	DYYND	BKİ
Duygulara karşı zayıflık	Korelasyon katsayısı	-,192**	,028	,010	-,146*	,031	-,212**	-,120
	P değeri	,008	,707	,895	,046	,670	,003	,099
Akılcılık	Korelasyon katsayısı	-,261**	,039	-,015	-,220**	,056	-,253**	0.008
	P değeri	,000	,598	,837	,002	,448	,000	,910
Duygulardan Kaçınma	Korelasyon katsayısı	-,297**	,039	,009	-,290**	,051	-,225**	-,164*
	P değeri	,000	,589	,901	,000	,486	,002	,024
Ruminasyon	Korelasyon katsayısı	-,208**	,021	-,009	-,238**	,038	-,152*	-,110
	P değeri	,004	,779	,903	,001	,602	,037	,133

DYYND: Duygusal Yemek Yeme Negatif Duygu, DYYPD: Duygusal Yemek Yeme Pozitif Duygu, DYYNO: Duygusal Yemek Yeme Negatif Olay, DYYPO: Duygusal Yemek Yeme Pozitif Olay, NT: Negatif Toplam, PT: Pozitif Toplam

* p<0.05, **p<0.01

gerçekleşmesini, pekişme ve koşullanma süreçleriyle ilişkili olarak artırabilen veya azaltabilen durumların ve yaşantıların araştırılması, formülasyon için önemli verilerin elde edilmesine katkıda bulunabilecektir.

Nolan ve ark. tarafından yapılan ölçeğin özgün çalışmasında (Nolan ve ark. 2010) 232 sağlıklı üniversite öğrencisi ve çalışanı değerlendirmeye alınmıştır. Duygusal İştah Anketi'nin (DİA) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin araştırıldığı çalışmamıza ise 198 sağlıklı denek katılmıştır ve yeterli derecede katılımcı sayısına sahip olduğu görülmektedir (Nunnally 1978).

Çalışmamızda DİA iç - tutarlılık güvenilirlik katsayısını saptamak amacıyla Cronbach alfa değeri hesaplanmıştır ve 0.73 olarak saptanmıştır. Bu sonuç DİA'nın iyi derecede bir iç-tutarlılık gösterdiğini kanıtlamaktadır (Kline 1999). İç-tutarlılık değerlendirme yöntemlerinden biri de madde - toplam puan korelasyon katsayılarının analizidir. Bu analizde bir maddenin testin tümü ile tutarlılığının göstergesi olabilecek korelasyon değerinin yüksek olması gerektiği belirtilmektedir (Aydemir 2009). Çalışmamızda da

DİA maddelerinin toplam puan korelasyonları 0,195 (p<0.05) ile 0,883 (p<0.01) arasında hesaplanmıştır (Tablo 1). 5. Madde dışında madde - toplam puan korelasyonlarının istenilir seviyede (p<0.01) olduğunu göstermiştir. 5. madde ise ilişkisinin zayıflığı nedeniyle Türkçe formundan çıkarılabileceği düşünülebilir. Yine maddeler arası korelasyon tablosuna bakıldığında 5. Maddenin diğer maddelerle ilişkisinin zayıf olduğu görülmektedir. Bun doğrultuda 5. maddenin DİA Türkçe formdan çıkarılması uygun bulunmuştur.

Ölçülen özelliğin değişmemesi ve ölçümlerin tekrarlandığı durumlarda da bu kararlılığın gösterilmesi bir ölçeğin güvenilir olduğunun göstergelerindedir (Baykul 2000). Bu amaçla 30 gün arayla aynı kişilere tekrar uygulanan DİA'nın tüm maddeleri Pearson korelasyon analizi ile karşılaştırılmıştır. Test - tekrar test korelasyon katsayıları ölçek maddeleri için 0.51 (DİA 20) ile 0.88 (DİA 5) arasında saptanmıştır (p<0.01) (Tablo 2). Bu korelasyon değerleri iki ölçüm arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. İç-tutarlılık analizi, madde-toplam puan korelasyonları ve test-tekrar test korelasyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde

DİA'nın Türkiye örneğinde yüksek bir güvenilirlik gösterdiğine dair kanıtlar elde edilmiştir.

DİA'nın analizlerinin yapıldığı orjinal makalesinde herhangi bir yapısal geçerlik çalışması yapılmadan alt-ölçekler belirlenmiştir. Biz araştırmamızda ölçeğin yapısal geçerliliğini analizini de yaparak alt-ölçeklerin istatistiksel geçerliğini değerlendirmiş bulunmaktayız. Bu amaçla temel bileşenler analizi ve varimax rotasyonu yöntemleri kullanılmıştır. Orjinal çalışmada kuramsal olarak belirlenen 'olumsuz toplam' ve 'olumlu toplam' alt ölçekleri araştırmamızda yaptığımız faktör analizinde de saptanmış ve DİA'nın iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Her bir faktörde yüklenen maddeler - bir madde hariç - orjinal çalışmadaki alt ölçeklerle uyumlu olarak bulunmuştur. Yalnızca duygu ilişkili bir madde olan 5 numaralı madde ('kaygılı olduğunuzda') her iki faktörde de anlamlı derecede yüklenmemiştir. Bu sonuç güvenilirlik analizlerinde de zayıf ilişki gösteren ve ölçekten çıkarılması önerilen 5. maddenin faktörlerde de yüklenmediği ve duygu ilişkili yeme davranışlarını değerlendirmede geçerli bir madde olmadığını göstermektedir.

Geçerlik çalışması için aynı özellikleri ölçtüğü düşünülen ve daha önce geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış ölçüm aracının çalışma grubu üzerinde uygulanması ve elde edilen değerlerin araştırılan ölçüm aracı ile karşılaştırılması yapılmaktadır (Baydur 2006). Bu araştırmada temelde kişilerin yemek yeme tutumlarını değerlendiren Yeme Tutumu Testi (YTT), DİA'nın geçerliğinin araştırılması amacıyla kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel analizde DİA'nın olumsuz duygu alt-ölçeği ve olumsuz toplam puan ortalamaları ile YTT toplam puan ortalamaları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. YTT toplam puanında yükseklik, anoreksiya nervroza benzeri yemek yeme davranışının sınırlandırıldığı durumların ortaya çıkma ihtimaline vurgu yapmaktadır. YTT toplam puanlarının arttığı bu tür klinik durumlarda DİA olumsuz duygu ve olumsuz toplam puanın azalması iki ölçeğin de aynı özelliği ölçebildiğini yani yeme davranışının azaldığını göstermektedir. Zira olumsuz duygusal yaşantılar sırasında yemek yeme davranışının azalması anoreksiya nervroza gibi düşük BKİ olan bireylerde sıklıkla saptanmaktadır (Nolan ve ark. 2010). Yine YTT ile DİA olumlu duygu, olumlu durum ve olumlu toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. YTT puanlarındaki artışın yemek yeme davranışının azaldığı ve BKİ düşük olan bireylerin olumlu duygu yaşantıladıkları durumlarda daha fazla yemek yeme davranışı sergiledikleri (Nolan ve ark.

2010) göz önüne alındığında YTT toplam puanlarının DİA olumlu toplam puanları ile pozitif yöndeki korelasyonunun benzer yemek yeme davranışını öngördüğü anlaşılmaktadır.

DİA ve olumsuz duygusal şemaların ilişkisine dair yaptığımız analizlerde Leahy Duygusal Şema Ölçeği'nin (LDŞÖ) duygulara karşı zayıflık, akılcılık, duygulardan kaçınma ve ruminasyon alt-boyutları puanlarının DİA olumsuz duygu, olumsuz durum, olumsuz toplam alt boyutlarıyla negatif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Duygularına karşı zayıflığı olduğuna inanan ve duygulardan kaçınma eğilimi bulunan bireylerin olumsuz duygu ve durumlarda daha az yemek yedikleri görülmektedir. LDŞÖ'nün duygulardan kaçınma alt-boyutu ile BKİ arasındaki negatif yönde anlamlı ilişkinin de saptandığı sonuçlarımız gözönüne alındığında anoreksiya nervroza gibi BKİ düşük bireylerde duygulardan kaçınma eğiliminin terapötik süreçte ele alınması gereken önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Bu bireylerde düzenli yeme davranışının sağlanması için olumsuz duyguların kabullenilmesi ve bu duygularla birlikte de yeme davranışının (kaçınmadan ziyade) arttırılmasına yönelik kabullenme ve farkındalık temelli müdahalelerin (Sandozve ark. 2010) daha etkili olabileceğine dair veriler elde etmiş bulunmaktayız.

DİA'nın duygusal şemalarla saptanan diğer ilişkisi ise akılcılık ve ruminasyon alt-boyutlarının DİA olumsuz alt-boyutlarıyla negatif korelasyonudur. Duygularına yönelik akılcı bir şekilde yaklaşanlar ve ruminatif eğilimleri yüksek olan bireyler olumsuz duyguları yaşadıklarında daha az yemek yeme davranışı sergilemektedirler. Bu patern BKİ düşük olan bireylerin olumsuz duygular sırasında yemek yemekten kaçındıklarını saptadığımız bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Bu doğrultuda BKİ düşük olan bireylerin ruminatif düşünce paternlerinin varlığı üzerine daha ileri çalışmalar yapılması gerekmektedir.

BKİ düşük olan ve özellikle anoreksiya nervroza benzeri gıda alımının kısıtlandığı klinik tablolarla ilişkili olan bireylerin, kilo almalarına neden olacak olan yemek yeme davranışlarının beden algılarıyla ilgili olumsuz bilişleri ve duyguları tetiklemesi öngörülebilir bir durumdur. Buna ek olarak BKİ düşük olan bireylerin olumsuz duygularından yüksek olanlara göre daha fazla kaçınıyor olmaları; olumsuz duygu yaşadıkları anlarda bu duyguların yoğunluğunu arttıracak -kilo artışına neden olabilecek yeme davranışı gibi- davranışlardan kaçınmalarını açıklayabilir. Sonuç olarak BKİ düşük bireyler hem olumsuz beden algısına eşlik eden olumsuz duygulardan hem de genel yaşamda yaşantıladıkları olumsuz duygulardan

-olumsuz pekiştirme süreçleriyle- kaçınma stratejileri doğrultusunda sıklık ve miktar olarak daha az yeme davranışı sergilemektedirler. BKİ düşük olan bu bireylerin olumlu bir duygu yaşantıladıkları durumda yeme davranışlarının arttığını gösteren sonuçlarımız ise yeme davranışının genel öncüllerinden olan açlık gibi motivasyonel olguların (motivational operation) ve ayırıcı uyarıcı olan olumlu duygunun beraber ortaya çıkması ile açıklanabilir. Bu iki olgunun (olumlu duygu ve açlık hissi) gün içerisinde sıklıkla birlikte bulunmasının zorluğu, bu bireylerdeki yeme davranışının sıklık ve miktarının azlığını ve BKİ düşüklüğünü açıklayabilir.

BMİ yüksek bireylerin olumsuz bir duygu yaşantıladıkları durumlarda daha fazla yemek yeme davranışı sergilediklerini gösteren sonuçlar duygu düzenleme süreçleri (emotion regulation) ile açıklanabilir. Bireyler olumsuz bir duygusal yaşantıladığında bu duyguyu azaltmak için yemek yeme davranışı gibi yöntemler kullanabilmektedir. Bununda kilo alımına yol açarak BKİ'de artışa neden olabileceği ileri sürülmüştür (Nolan ve ark. 2010). Bireylerde BKİ artışının uzun bir süreç sonunda oluşması ve olumsuz duygulardan kaçınma şemalarının BKİ düşük bireylere göre daha zayıf olması ise; bu bireylerde yeme davranışının yalnızca olumsuz duyguları azaltmak amacını güden olumsuz pekiştirme süreçleriyle açıklanamayacağı, koşullanma ve olumlu pekiştirme gibi başka süreçlerin de devrede olabileceğini göstermektedir.

Cinsiyet farklılıkları açısından değerlendirildiğinde, çalışmamızda cinsiyetin DİA puanlarına etki etmediği saptanmıştır. Ölçeğin yapılan özgün çalışmasında ise erkeklerde olumlu durumlarda daha çok yeme eğilimi saptanmış, olumsuz toplam puanlarında cinsiyet farklılığı saptanmamıştır. Bu farklılığın nedeni kültürel etkiler olabileceği gibi örneklem büyüklüğünden de kaynaklanabilir.

Çalışmanın kısıtlılıkları; çalışma sadece sağlıklı gönüllüler ile yapılmıştır. Ayrıca Nolan ve ark. (2010) Duygusal İştah Anketini geliştirirken dışsal geçerlik ilişkisine Dutch Yeme Tutumu Ölçeği (DYTÖ) ile bakmışlardır. Bu çalışmada Yeme Tutumu Testi kullanılmıştır. Dutch Yeme Tutumu Ölçeği'nin kullanılmaması çalışmanın kısıtlılıklarındandır.

Sonuç olarak çalışmamızdan elde ettiğimiz veriler DİA'nın duygusal yemek yemenin değerlendirilmesinde Türkiye örneklemini için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte Duygu ilişkili 5. maddesinin Türkçe formdan çıkarılmasının uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçeğin yeme bozukluklarının ve duygu düzenlemeye yönelik

yeme davranışlarının değerlendirilmesi konusunda bir boşluğu dolduracağına inanmaktayız.

KAYNAKLAR

- Aydemir Ö, Köroğlu E (2009) Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler, 4. baskı, HYB basın yayın, Ankara, s. 21-33.
- Bartlett MS (1954) A note on the multiplying factors for various chi square approximations. *J R Stat Soc Series B Stat Methodol*, 16: 296-8.
- Baydur H, Eser E (2006) Uygulama: Yaşam kalitesi ölçeklerinin psikometrik çözümlenmesi. *Sağlıkta Birikim*, 1:99-123
- Baykul Y (2000) Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması. ÖSYM Yayınları, Ankara.
- Bruch H (1973) Eating disorders: obesity, anorexia nervosa, and the person within. Basic Books, New York.
- Garner DM, Garfinkel PE (1979) Eating attitudes test: an index of the symptoms of anorexia nervosa. *Psychol Med*, 9: 273-9.
- Geliebter A, Aversa A (2003) Emotional eating in overweight, normal weight, and underweight individuals. *Eat Behav*, 3: 341-7.
- Kaiser H (1974) An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39:31-6.
- Kaplan HI, Kaplan HS (1957) The psychosomatic concept of obesity. *J Nerv Ment Dis*, 125: 181-201.
- Kenardy J, Butler A, Carter C et. al. (2003) Eating, mood, and gender in a noneating disorder population. *Eat Behav*, 4: 149-58.
- Kline P (1999) The handbook of psychological testing (2nd ed.), Routledge Taylor and Francis Group, London.
- Nolan LJ, Halperin LB, Geliebter A (2010) Emotional Appetite Questionnaire. Construct validity and relationship with BMI. *Appetite*, 54:314-9
- Leahy RL (2002) A model of emotional schemas. *Cogn Behav Pract*, 9: 177-90.
- Macht M, Haupt C, Ellgring H (2004) The perceived function of eating is changed during examination stress: a fieldstudy. *Eat Behav*, 6: 109-12.
- Macht M, Roth S, Ellgring H (2002) Chocolateeating in healthy men during experimentally induced sadness and joy. *Appetite*, 39: 147-58.
- Macht M, Simons G (2000) Emotions and eating in every day life. *Appetite*, 35: 65-71.
- Molinari E, Ragazzoni P, Morosin A (1997) Psychopathology in Obese Subjects with and without Binge-eating Disorder and in the Bulimic Subjects. *Psychol Rep*, 80: 1327-35.
- Nunnally JO (1978) *Psychometric Theory*. McGraw-Hill, New York, p. 276.
- Pines CJ, Gal R (1977) The effect of food on test anxiety. *J Appl Soc Psychol*, 49: 774-80.
- Sandoz EK, Wilson KG, DuFrene T (2010) *Acceptance and Commitment Therapy for Eating Disorders: A Process-Focused Guide to Treating Anorexia and Bulimia*, New Harbinger Publications, Inc, Oakland, CA.
- Savaşır I, Erol N (1989) Yeme tutum testi: Anoreksiya nevroza belirtileri indeksi. *Psikoloji Dergisi*; 7: 19-25.
- Slochow J (1983) *Excessive eating: the role of emotions and environment*. Human Sciences Pres, New York.
- Tabachnick BG, Fidell LS (edt) (2001) *Principal Components and Factor Analysis*. In: *Using Multivariate Statistics* (Forth Ed.), Harper Collins, New York, p. 607-75.

Tice DM, Bratslavsky E (2000) Giving in to feel good: the place of emotion regulation in the context of general self-control. *Psychol Inq*, 11: 149–59.

Van Strien T, Frijters JER, Bergers GPA et.al. (1986) The Dutch Eating Behavior Questionnaire (DEBQ) for assessment of restrained, emotional, and external eating behavior. *Int J Eating Disorder*, 5: 295–315.

Van Strien T, Frijters JER, Roosen RGFM et.al. (1985) Eating

behavior, personality traits and body mass in women. *Addict Behav*, 10: 333–43.

Yavuz KF, Türkçapar MH, Demirel B ve ark. (2011) Üniversite öğrencileri ve çalışanları örnekleminde Leahy Duygusal Şema Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, Geçerlik ve Güvenilirliği. *Düşünen Adam Psikiyatri Nöroloji Bilim Derg*, 24: 273-82.

Duygusal İştah Anketi

Lütfen yemek yeme davranışınızın belirli duygular, durumlar ve şartlar ile nasıl etkilendiğini aşağıdaki tablodan bir numarayı işaretleyerek belirtiniz. Tablo 1 ile 9 arasında değişmektedir, 1 normalden çok daha az yemek yediğinizi, 9 normalden çok daha fazla yemek yediğinizi, 5 ise yemek yemenizde bir değişiklik olmadığını belirtmektedir. Eğer o soru sizin için uygun değilse lütfen UD'yi, eğer cevabı bilmiyorsanız lütfen CB'ü işaretleyiniz.

Aşağıdakiler sizin DUYGULARINIZI ifade ediyor:												
Normal ile kıyaslandığında, yemek yemeniz:												
	Daha Az	Aynı	Daha Fazla									
SİZ:												
-- üzgün (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- sıkılmış (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- güvenli (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- kızgın (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- kaygılı (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- mutlu (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- yılgın (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- yorgun (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- karamsar (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- korkmuş (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- rahat (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- neşeli (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- yalnız (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- hevesli (olduğunuzda)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	

Aşağıdakiler sizin içinde bulunduğunuz ŞARTLARI ifade ediyor:												
Normal ile kıyaslandığında, yemek yemeniz:												
	Daha Az	Aynı	Daha Fazla									
SİZ:												
-- Baskı altında iken	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- Hararetli bir tartışmadan sonra	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- Size yakın olan biri felakete uğradıktan sonra	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
--Aşk olduğunuzda	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- Bir ilişkiyi bitirdikten sonra	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
--Keyif veren bir hobi ile meşgul olduğunuz sırada	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
-- Para veya bir eşyanızı kaybettikten sonra	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	
--İyi haberler aldıktan sonra	1	2	3	4	5	6	7	8	9	UD	CB	

Yazışma adresi/Address for correspondence:

e-mail: cahilce@yahoo.com

Alınma Tarihi : 09.09.2013
Received : 09.09.2013

Kabul Tarihi : 29.09.2014
Accepted: : 29.09.2014